

BL. 72 OG LITRAENE

av
Tore Haga

Et studium av Bl. 72 kan være interessant, og nå dreier det seg om selve blankett-nummeret. Fra tiden før 1954 er det ikke stort å si om det, annet enn at skriften foran 72 har endret seg fra Blanket No. via Blanket no., Blanket nr., Blankett nr. og Bl. nr. til bare Bl. Dette akter jeg ikke å dokumentere eller gjøre nærmere rede for, ut over å si at oppramsingen er basert på min samling.

I 1954 skjedde det noe nytt. Med trykningen 1-54 kom følgebrevene med grønt trykk, og bak Bl. 72 var det kommet en B. Mitt første eksemplar av 1-54 fikk jeg for noen få år siden, og jeg så at det jeg hadde og etter hvert fikk av følgebrev og adressekort med grønt trykk opp til 1978, også var Bl. 72 B. Men så, i løpet av et par uker senhøstes 2021, kom jeg først over trykningene 5-54 og 9-54 som begge manglet B, og deretter en trykning 3-73 med Bl. 72 A. Da ble jeg ganske oppglødd og tenkte at her må vi finne en forklaring.

Jo, en forklaring kunne utledes av en nokså beskjeden kunngjøring i Sirkulære nr. 30/1953 om at det ville bli utgitt et nytt følgebrev med kvitteringskupong, Bl. 72 B, og at dette ville foreligge "om et par måneder". Det ble også nevnt at Bl. 72 uten kvitteringskupong fortsatt ville bli solgt til sendere som brukte kvitteringsbok.

Bl. 72 B.		Bl. 72		Postverket Bl. 72 A	
 KUPONG Adressaten kan klippe denne kupongen fra	0 Følge Angitt verdi	 KUPONG Adressaten kan klippe denne kupongen fra	0 Følge Angitt verdi	 Postpakke Denne delen kan adressaten rive av	0 Hør Adres Verdipakke (Bare når pakke)
Senderens navn og adresse (settes også på selve pakken): <i>Edvin Kalfhus</i>	Adressatens <i>Sh.</i>	Senderens navn og adresse (settes også på selve pakken): S. PETTERSSON	Adressatens	Sendt av (fullstendig adresse) (Bør også stå på pakken) LARSEN & LÜTKEN A/S	Til A/S
<i>Finnås</i>	Adresse:	MOLDE	Adresse:	Stedet for stoffer STORTORVET 13	Boks
	Poststed:		Poststed:	OSLO 1	Postnr. og pos 5051
Frimerkene må ikke settes på denne kupongen	Takstgruppe: <i>I</i>	Frimerkene må ikke settes på denne kupongen	Takstgruppe: <i>7</i>		Takstgruppe
1-54. 2 000 000. R. A. —		5-54. 1 600 000. R. A.		4 000 000. 3-73. Sam	

Illustrasjonen viser utsnitt av hhv. Bl. 72 B, Bl. 72 uten litra og Bl. 72 A. Jeg legger til grunn at den uten litra er nettopp den Bl. 72 som ikke hadde kvitteringskupong. Dette støttes av at høyre kant er helt glatt, mens samme kant på Bl. 72 B har tydelig spor etter rivekant. Dessverre har jeg ingen følgebrev fra videre på 1950-tallet og ganske sparsomt på 1960-tallet og tidlig 70-tall, men jeg har hittil ikke sett flere uten litra. De trykningene jeg har fra 1954, har initialer R.A., antagelig Rich. Andvord.

Etter hvert skiftet Bl. 72 navn til Adressekort, og layouten ble litt endret. Bl. 72 A opptrådte som nevnt med en trykning 3-73, der opplagstallet var 4 000 000. Ikke nok med det, det viste seg å ha vært to trykninger 3-73, og den andre var med B og opplag 7 000 000.

4000000. 3-73. Sem

7000000. 3-73. Sem

Hvorfor trengte man en trykning med A i tillegg til den vanlige med B? Trolig fordi den med A må ha erstattet den uten litra, ettersom høyre kant er helt glatt. Det var kanskje mer begripelig med litra A enn ingen litra. Noe om litra A har jeg ikke funnet i sirkulærenes blankett-kapitler. Jeg har hittil ikke sett andre trykninger av Bl. 72 A enn 3-73.

Da har vi begynt å nærme oss den store omleggingen av adressekortene med virkning fra 1.2.1978. Også her er det litra å finne, og de fleste kan vi lese om i Sirkulære nr. 4/1978. Mens det tidligere var slik at følgebrev/adressekort skulle følge brevposten, skulle de nå faktisk være limt på pakken. Det var to versjoner av Bl. 72, kalt A og B. Forskjellen var at B var produsert med en kvitteringsdel, mens A ikke hadde dette. Forsåvidt ser dette ut til å være en videreføring av litra-bruken før omleggingen. I min samling finnes fire ganger så mange med B som med A. Kanskje dette antyder fordelingen?

Ank.nr.

ANK.-NR.
0134

Melding om
PAKKE

Vennligst hent pakken
så snart De kan.

Gjør vel å hente pakken
så snart De kan.

Sendt av: **MERK: GJENNOMSKRIFT, SKRIV HARDT!**
A/S SUNDE & LARSEN,
POSTBOKS 1078,
5001 BERGEN.

For frankering

POSTPAKKE 036990

Til **K/S L.A. SJONG & Co.,**
POSTBOKS 48,

Postnr. og postst. **6701 HALØY.**

☐ Ilpakke ☐ Ekspresspakke ☐ Særpakke

Takstgruppe **104** Vekt **7.50** Porto **50** Sign. **11111**

Postverket Bl. 72 A. TH Strålfors A/S, Oslo

04.04.73

750 NØRGE

Bl. 72 D. 14 000 000. 12-77. Sem

Det som skulle limes på pakken, besto av to like selvklebende blanketter, den ene utenpå den andre, men slik at de to lett kunne skilles ad. Før festing på pakken måtte avsenders og adressats navn og adresse påføres såpass hardt at skriften smittet over på den underste, som var "selvkopierende". På mottakerpoststedet, eventuelt på overordnet postkontor, løftet man den ytterste blanketten av pakken og limte den på Bl. 72 D, som man hadde funnet frem på forhånd. Vi ser at Strålfors, som trykte de tidlige Bl. 72 A og B, ikke fant det nødvendig å påføre trykningstid, mens vi nedenfor skal se at Moore Paragon gjorde dette. Også Sem, som i hvert fall tidvis trykte Bl. 72 D, passet som regel på å få med trykningstiden.

Bl. 72 D var ment å skulle brukes også som nødfølgebrev eller hjelpeadressekort, som Posten kalte det. Et slikt har jeg hatt liggende i 35 år.

Ank.nr. 1961

ANK.NR. 1961
Leveres ut ved
Hosle postkontor
Granåsen 6

Melding om
PAKKE

Vennligst hent pakken
så snart De kan.

Gjør vel å hente pakken
så snart De kan.

Sendt av

POSTPAKKE NR.

Til **Tore Haga**
Prost Christies
vei 16 A

☐ Ilpakke ☐ Ekspresapakke ☐ Særpakke

Takstgruppe	Vekt	Porto	Sign.

Pakken kom

Hentefrist
1 mnd.

Bl. 72 D 4.000.000, 4-66, Sem

Blanketten er på baksiden stemplet 28-1-87. Grunnen til "nøden" var åpenbart at den ytterste delen av adressekortet var blitt borte. Den underste satt heldigvis godt fast på pakken. Det ser ut til at det var hos Bekkestua postkontor, som var overordnet Hosle, man oppdaget mangelen, og at Bl. 72 D ble fylt ut.

Problemet var altså lett å løse på denne måten. Forutseende nok tok jeg vare på både ovenstående Bl. 72 D og utklipp av adressekortet fra pakken. Dette er stemplet 26-1-87. Spør du hvor frankeringen er, så fremgår det her at den er satt på pakken.

Grunnen til at jeg kunne beholde "nødfølgebrevet", er at jeg ventet med å hente pakken til jeg fikk duplikat. Kanskje hadde duplikaten vært like interessant? Tja... den hadde i hvert fall ikke passet like bra inn i denne historien.

Sendt av: MERK: GJENNOMSKRIFT, SKRIV HARDT!

Ola Ellingbø
Ollebakke. 14
1390 Vollen

25 • Porto •
For frankering

POSTPAKKE 38398

Til **Tore Haga**
Prost Christies vei 16A

Postnummer 1347 Postkontor Hosle

☐ Ilpakke ☐ Ekspresapakke ☐ Særpakke

Takstgruppe	Vekt	Porto	Sign.
I	3,4	26,-	<i>[Signature]</i>

Porto for
kr. 26,-
er påsatt
pakken.

Postverket Bl 72 B 3.000.000 - 10.84 MOORE PARAGON

For ordens skyld nevnes at blankett for uregistrert pakke er Bl. 72 E.

Alle eksemplarer jeg har sett av blanketten for ettersending eller retur, mangler blankettnummer, men er i likhet med A, B og E limt på Bl. 72 D.

Stakkars C ser ikke ut til å ha fått noen plass i dette systemet.

Etter noen år ble litraene erstattet av tall, men sto en periode i parentes bak tallene, f.eks. Bl. 70.072.04 (B), før de forsvant helt.